

Krėtės – nedakrėtės

(Ēš babūnelės kvartūga kėšenės)

DARGIENĖ ZITA (Alsiedė, Plungės r.)

No va, tasgaties, ėšauša pavasaris. Rĭtuo jau Atvelĭkis. Siedo vazaunės papamatie, saulė atkėšusi senas kuojės. Mona krasė – tik vakarĭkštė ėš mėška parvežta senuos pošėis trinka, prėsėsuotėnusi pavasarėnė guojaus smuoka, ruoduos, ka pats guojos atšliaužė i mona jau spiejusi sožalioutė kėimali. Ne kažėn kėik tuo žaloma, bet ė tas pats tuoks šėrdėi maluonos, tuoks smuočĭlĭvs, ka, ruoduos, kas būtom so viedralio atnešės ė papĭlės ont vėsa marga svieta, tou nuosi kibėnonti smuoka.

Neblianus kailie ė vėsė givė sotvierėmā. Vėns pri kėta tik skob, tik narda, ruoduos, kad kažėn kor torietom sospietė ont nuznuočitās adĭnas. Špuokā steigas sotvarkĭtė par žėima vieju apklerinta budinka. Ka galietom, musiet, so vėso kliebio sosėgruobtom rodini besėšerontiu vėštu ėštaškĭtas plunksnas. Kuo nebvaliuo sogrėbtė špuokā, tou solasio kėilės, tekėnas lakstĭdamas pu kėima, vėskou viežĭlĭbā sokaišiuodamas pu šĭperė lapās. Ont galū gala, nuogniausi šormoli keldamas, pasėruoda blezdingas. Nesopronto, kas anuoms tėik nepatĭnk. Vo nukintietė prisiėt monėi! No, ne-e-e! Jūs tik pasėklausĭkėt, kou aš eso kaltėnama. No, kad a vėina teluotom, posė bieduos, vuo dabā – vėina praded, atsėtūpusi ont stalda doru, tēp vėsa guovieda ėš paskuos vara par vėsa telegrapštolpiu eilė: „Ēšliekĭau – pėlnas mėigas, parliekĭau – toštės mėigas, ėšliekĭau – pėlnas mėigas, parliekĭau – toštės mėigas, rĭta vakara lapĭ-ĭ-ĭ-nė, ka to sospruogtumi!“ Žėnuokėt, tuo jau par daug! Patės ėšliekė šėltesnė givenėma eĭškuotėis i kažkuokė Aprika, vo dabā aš kalta torio palėktė diel anū aptoštintu mėigu. Lermininkėties, kėrptaoudegės nelaimingas! Tēp nuorietiuo atsėstuojuosi paleistė so šĭlorė, bet kol aš atsėstuosio so sava skaudontės šĭlonkās, anū ni kvapa neblėks. Tēp ė kėnto, lėižoviu skalbama, pakol kėimė pasėruoda mona nuognos prietelios – katėns. Žėrnis. Lĭgo kas būtom so kerū lazdelė muosteliejės. Neblėka ni vėinuos pliuotkerkas. Ē darbū, pasėruoda, betorėntės...

Darbū atsėrada ė mona kėimė. Par patĭ vėdordėini duktie ėš stalda ėšvedė karvelė Mūzė, ka ta apsėoustĭtom so pavasario. Dā nedielė, ontra – ė galies gintė i ganĭkla. Beveizont i sava Mūzelė ėš pasomnenės ožkabuoriu ėšplaukė babūnelės pasakuots notėkėms. Vuo pradė anam davė Mūzės pakepts „ragaišis“. Vo vėskas bova tēp...

Senās ėiesās, ka babūnelė bova jauna panelė ė gĭvena mažamė bažnitkaimie, kor vėsė vėns kėta vardās vadėna ė ont puomietės pažėna, tuo bažnitkaimė pačtas načelninka patĭ, puonė Kormienė, i sava pakajus ožsėnuoriejė naujuos mergės – ė ne bet kuokiuos, vo ka būtom pri tonciaus ė pri rožončiaus! Dieltuo ont vėsa miestelė ana palskleidė žėnė, ka skelb mergiu atronka. Būsėma mergė toriejė dailė šuoktė, natĭlvā dainioutė, viežĭlĭbā ė skanius pĭragus keptė.

Atronkas puonė Kormienė sorėktavuojuė Atvelĭkė dėina: vėino

šūvio būs do zoikė patėistė: neatnagrādĭtėnā pĭragu prėkėps, je rėks – svetems padainious ė būs so kou miestelė puonĭbės sūnelems pasėšuoktė. Atvelĭkė rĭtmeti vėinioulėka paneliu, nešėnas skrabėneliems, kiucelės ė dėdėlės palmėskās stĭpsuojuė pri pačtas mūrėnoka doru: dvė Aguotelės, Muorta, Kaziūnė, Bašė so posseserė Piliusė, patĭu Kormiu pamėlėjantė Petruonelė, Kuotrė nu ežera gala, pruočkelė Rozamunda, lėguonėnės slaugė Akvėlina ė patĭ klėbuona gaspadėnė – Marijuona. Pasėriediosės mergės ėš vėsa kašta, no vo Petruonelė ėš tuolėj švėitė sava gražomo. Par ontakĭus so apsvėlĭnta skala parbraukė, vo žondus ė lūpas so rauduonoju batvėnelio tēp ėšsėmuozuojuė, ka galiejė, aki ontmetės, pamėslitė: „Ta mėzerėjė musiet so verdontio vondėnio nosėšotėna“.

Lĭgė ontra adĭna prasėvierė puoniuos Kormienės gonku dorĭs ė mergės bova pavadintas ožėtė i pakajus. Ont dėdėlė, balta skuotertė ožkluota stala mergės sorėkiava sava pĭragus. Kuožnā pri jopelės prėsegė pu eilies numeri. Petruonelė gava sekma. Patės mergės palei nomerius sosvadėna ont krasiu, sostatĭtu dėdėliuojė alkieriaus pasėinie.

Ēlgā netrokos pradiejė juovitėis tėkrėijė, kvėistenė svetė: daktars Juzapats so sava Grasilda, žondars so sava perdžiuvosė kap akuoliuoriu riemā žondarienė, muokĭklas daraktuorios so abėdvėm paneliem muokĭtuojuom, cėnamuonās prakvėpės bondelėnės puons, kruomelninks – Kapeikelė vadėnams, ė nikap anuodėjės smuoka neatsėkratrous aptiekuorios. Patĭs paskotėnė sovėrta stodėntā.

Prasėdiejė pĭragū kaštavuojuėms. Patĭ puonė, palei eileis numeri kvėitė mergės pri stala, pĭjastė anuos pĭraga šmuotelės, sodieliuojė dailė ont palmėska ė lėipė patė mergė neštė svetems. Patio akėis kraštelio tiemėjė, kap mergātė prėėn pri svetė – a nosėšĭpsa, a pĭš puonės padara kniksa, ė tujaus klaus pakaštavuojuosė svetė, kuoki skaitĭlio nu vėina ligi pėnkiū parašis tam pĭragou. Pėrmuoju ėjė vėina ėš Aguotieliu. Ana sava pĭragou davė ožvardėjėma „Medos“, mat vėituo cokraus diejė medaus. Aguotā vėsė svetė parašė pu trejeta. Ontruoji Aguotelė sava pĭraga pavadėna „Švelnoko“. Sakė, ka vėituo vondėns pĭlisi pastėjuolka. Ontruoji Aguotelė ėrgi gava pu trejeta.

Muorta, Kaziūnė ė Bašė gava dā mažiau – po do so posė nu kuožnuos nuosės. No vo Piliusė nosėšĭpsuojuė laimė. Anā vėsas puonės kap sosėbuntavuojuosės parašė pu keturis, mat nuognė dailė vėsuoms šĭpsuojujes. Vėskon sogadėna kruomelninks Kapeikelė. Nuoriejė žmuogos pakĭbintė dailė mergātė, ignĭbdams anā i minkštā vėita, vuo ta vėituo šĭpsenas anam paruodė lėižovi. Atnagrādĭdams Kapeikelė Piliusė parašė do. Atėjė Petruonelės eilie. Nuors vėsė žėnuojė Petruonelės keistuoka, majedniesni būda, bet ka ana bova puonu pamėlėjantė, tad... I sava pĭraga sakies ėmaišiusi ė korės kĭaušius. Sakė, ka sokūlė anū ciela tožėna. Dā sakies sopĭlisi skleinĭčė agounu, ontra – razinku, dā vėsa čvertė svara kakavas pulveriaus, kor patĭ Kormienė mamalė bova davusi ožpraituom Velĭkuom. Mėltā bova tik pėrmlaka, tad ė beigelis bova nuognė skanos. Vėsė svetė Petruonelė sorašė pu pėnkis. Paklausta, kap pavadėna sava beigeli, atsakė, ka lai būn „Krėtės – nedakrėtės“.

Tēp poikė atžĭmieta Petruonelė stuoviejė aslas vėdorĭe ė šĭpsuojujes vėsimis sava batvėnės ėšmaliavuotās zūbās. Tik ėe puonou muokĭklas daraktuoriu panūda sožėnuotė, dielkuo Petruonelė tēp majednė pavadėna sava pĭraga. Taskart Petruonelė anėms ėr ėšaiškėna: mamalės karvė ganies pri pat mona kamaras longa. Ožsėmėslėjė ana atlėktė dėdėli rėkala. Ka pradiejė krėtė kou ne gatavė bėigelė, vuo toukart stuojies mon mėslė tou gero pasėnau-duotė. Gruobiau šĭupelė ė sogavau bekrĭntontĭ beigeli.

Ēšgėrdos Petruonelės nudaradiejėma, ruoduos, svetius vies nu stalū nupūtė. Petruonelė dā nuoriejė svetems pasakĭtė, ka ons nenokrėta ont žėmės, ka ana sogava beigeli uorė, bet jau anuos nieks nebsėklausė. Vo kažėn dielkuo?